

Tiedekunta-Fakultet-Faculty Valtiotieteellinen tiedekunta		Laitos-Institution-Department Kansantaloustieteen laitos	
Tekijä-Författare-Author Kumlin, Roy			
Työn nimi-Arbetets titel-Title Johdatus kannustinjärjestelmien teoriaan ja tulospalkkauksen käyttö kannustinjärjestelmämuotona			
Oppiaine-Läroämne-Subject Kansantaloustiede			
Työn laji-Arbetets art-Level Pro gradu		Aika-Datum-Month and year 2000-11-14	Sivumäärä-Sidantal-Number of pages 127 + liitteet (4 kpl)
<p>Tiivistelmä-Referat-Abstract</p> <p>Tutkielma käsittelee kannustinjärjestelmien teoriaa ja tulospalkkauksen käyttöä kannustinjärjestelmänä. Tutkielmassa tarkastellaan ensin kannustinjärjestelmiä yleisellä tasolla, jonka jälkeen keskitytään yhteen ryhmätason kannustinjärjestelmään, tulospalkkaukseen. Tarkastelu on pääosin mikroteoreettista ja tapahtuu lähinnä yrityksen näkökulmasta katsottuna.</p> <p>Kannustinjärjestelmien käytön teoreettisista syistä eniten painoa annetaan päämies - agentti-teorian esittämille, päämiehen (esim. työnantaja) ja agentin (esim. työntekijä) epäsymmetrisestä informaatiosta johtuville ongelmille: kätkeyn toiminnan ongelmalle (moral hazard) ja kätkeyn informaation ongelmalle (adverse selection). Tutkielmassa käydään läpi sekä yksilö- että ryhmätason matemaattisia malleja, joilla mm. työelämässä esiintyvää kätkeyn toiminnan ongelma pyritään ratkaisemaan.</p> <p>Tutkielman toisessa, tulospalkkausta käsittelevässä osassa pyritään ensin selventämään tulospalkkauksen jossain määrin epäselvää käsitettä ja erottelemaan tulospalkkaus muista, siihen usein sekoitetuista kannustinjärjestelmistä. Tämän jälkeen tarkastellaan, millaisia teoreettisia syitä tulospalkkauksen käytölle on esitetty. Suurimman painoarvon tutkielman tulospalkkausta käsittelevässä osassa saa selonteko siitä, miten hyvin toimiva tulospalkkausjärjestelmä tulisi rakentaa eli millaisia asioita yrityksen tulisi ottaa huomioon järjestelmää suunnitellessa, käyttöön ottaessa ja käyttäessä. Samassa yhteydessä tarkastellaan myös sitä, millaisia ja miten hyvin toimivia Suomessa käytössä olevat tulospalkkausjärjestelmät empiirisesti ovat. Tutkielman loppupuolella tulospalkkaukseen liittyvää empiriaa käsitellään laajemmin. Tulospalkkauksen käytön kansallisen ja kansainvälisen levinneisyyden lisäksi tarkastellaan sitä, millaiset yritykset käyttävät tulospalkkausta sekä tulospalkkauksen vaikutuksia tuottavuuteen ja yrityksen voittoihin.</p> <p>Kannustinjärjestelmillä todetaan voitavan pienentää mm. työelämässä esiintyvää, päämies - agentti-teorian mukaista kätkeyn toiminnan ongelmaa. Työelämässä henkilöstön aikaansaama tulos perustuu usein kuitenkin useamman henkilön väliseen yhteistyöhön tai ainakin yhteistyöllä voidaan päästä parempaan tulokseen kuin henkilöiden yksittäisillä työpanoksilla. Tällöin on pyrittävä kehittämään kannustinjärjestelmiä, jotka luovat suuremmalle työntekijäryhmälle insenttiivit toimia työnantajansa hyväksi.</p> <p>Yksi tällainen ryhmäkannustinjärjestelmä, jonka avulla työntekijöitä pyritään ohjaamaan tavoitteelliseen yhteistyöhön on tulospalkkaus. Tulospalkkaus kasvattaa empiiristen tutkimusten mukaan tuottavuutta. Tuottavuuden kasvu saattaa kuitenkin liittyä tulospalkkauksen käyttöönottoon kertaluonteisesti. Tulospalkkauksella näyttää olevan positiivinen vaikutus myös yritysten voittoihin, mutta tulospalkkauksen myötä usein nousevat työvoimakustannukset saattavat pienentää järjestelmien positiivisia vaikutuksia voittoihin. Tulospalkkauksen käyttö on sekä Suomessa että kansainvälisesti kasvanut varsinkin 1990-luvulla. Osittain kasvua selittävät useassa maassa tehdyt, tulospalkkauksen käyttöä suosivat lait. Ilman järjestelmiä suosivia lakejakin tulospalkkaus näyttäisi kuitenkin tarjoavan yrityksille monenlaisia mahdollisuuksia. Tulospalkkauksen toimivuus voi kuitenkin vaihdella yrityskohtaisesti. Tulospalkkausjärjestelmän suunnitteluun, ylläpitoon ja järjestelmien tarjoamien potentiaalisten mahdollisuuksien kartoittamiseen onkin yrityksissä panostettava voimakkaasti, jotta hyvin toimiva tulospalkkausjärjestelmä olisi mahdollista saavuttaa.</p>			
Avainsanat-Nyckelord-Keywords kannustinjärjestelmät- tulospalkka palkkaus - tuottavuus päämies-agentti-teoria - kätkeyn toiminta moral hazard			
Säilytyspaikka-Förvaringsställe-Where deposited			
Muita tietoja-Övriga uppgifter-Additional information			